

MEINHARD KARELSON – 100

Põllumajandusteadlastele oli oma seltsi taastamine laulva revolutsiooni perioodil väga tähtis. Paljud endise nimega Akadeemiline Põllumajandusliku Seltsi (APS) liikmed kui järjepidevuse kandjad olid Eestist või ka maisest elust lahkunud.

Seltsi taasasutamise koosolekul 4. aprillil 1989. aastal kuulati esmalt ettekandeid pm-knd Meinhard Karelsonilt Akadeemilisest Põllumajanduslikust Seltsist, pm-knd Arnold Rüütliilt põllumajanduse ja professor Olev Saveliilt põllumajandusteaduse probleemidest. APS-i liikmed professorid Jüri Kuum ja Richard Toomre tegid ettepanekuid seltsi tuleviku suhtes. Järgnes elav arutelu. Ikka küsimuseks, kas võtta liikmeks ka üliõpilasi või mitte. Otsustati vastu võtta teaduses edukaid üliõpilasi, kuid liikmetena kraadiga teadlasi, ka väljastpoolt Eesti Põllumajanduse Akadeemiat (EPA).

Selts taastati küll pisut mugandatud nimetusega Akadeemiline Põllumajanduse Selts, mille presidendiks valiti professor Olev Saveli, asepresidentideks professor Karl Annuk (ELVI), pm-dr Hindrek Older (EMMI), professor Ülo Oll (EPA) ja pm-knd Olav Kärt (ATK) ning sekretäriks pm-knd Meinhard Karelson (ELVI).

Vähendamata teiste kolleegide panust ja tähtsust APS-i tegevuses, oli Meinhard Karelson seltsi liige juba 1939. aastast ja töötas nüüd eestseisuse koosseisus 1989–1995 seltsi sekretärina, kelle töösse pühendumine ja laiahaardeline tegevus vääriliselt kiitust. 1992. aastal valis seltsi üldkogu ta APS-i auliikmeks.

Erilist kiitust pälvis Meinhard Karelson koos professorite Ülo Olli ja Karl Annukiga, et APS-i liikmed, ka Eesti põllumehed said sõnas ja kirjas teada paljudest tuntud teadlastest ja ametimeestest, kes tegutsesid pärast sõda välismaal. Nende publikatsioonide arv on aukartust äratav.

Meinhard Karelsoni eluloost ja tegevusest on põhjalikult kirjutanud professor Jüri Kuum seoses tema 80. sünnipäevaga Agraarteaduse 1997. aasta 3. numbris (lk 278–279). Noorematel seltsi liikmetel tasuks tekst Agraarteaduse kodulehelt üles leida ja tähelepanelikult läbi lugeda, mõistmaks, mida suutsid selle põlvkonna

inimesed korda saata. Siinkohal ei hakka neid seisukohti kordama, vaid meenutaksin kokkupuuteid Meinhard Karelsoniga, kelle sünnist möödub 100 aastat 23. augustil, kuid kes puhkab 2004. aastast Rahumäe surnuaial.

Esimene kaudne kokkupuude Meinhard Karelsoniga oli 14. juunil 1968, kui samal päeval kaitsesime kandidaativäitekirja, tema ELVI-s ja mina EPA-s. Tema vormistas väitekirja ühe aasta jooksul ELVI-s teemal „ETKVL Põltsamaa Põllumajanduskombinaadi kari ja selle tähtsus eesti punase veisetõu aretuses“. Seal oli ta töötanud direktorina 20 aastat (1947–1967) ja kujundanud tõukarja, kust neil aastail Udeva sovhoosi ja Tooma katsebaasi kõrval pärinesid enamik seemendusjammade eesti punast tõugu aretuspullidest.

Üksteist aastat töötasime koos ELVI-s. Instituudil olid head sidemed ministeeriumiga ja põllumajanduse arengukavasid nõuti sageli. Või jälle ülevaateartikleid, ettekandetekste. Detailidesse laskumiseta võib kokku võtta, et Meinhard Karelson oli ELVI peakirjamees, kes korrektse käekirjaga need käsitsi vormistas. Tema eestvõttel ja kaastöötaja osavõtul vormistati loomakasvatuse terminite leksikoni nelja (eesti, vene, inglise ja saksa) keelne seeria. Muuseas on see praegu aluseks APS-i terminoloogia töörühma töös.

Erihuviline põllumajanduse ajaloo vastu andis M. Karelsonile innustust kätte võtta Kurgjal asuva talumuuseumi arendamine. Huvitav fakt, et eakaaslane ja seltsikaaslane professor Jüri Kuum panustas Eesti Põllumajandusmuuseumi arendamisse. Mõlema töös oli tagasilööke. Kuigi C. R. Jakobsoni Talumuuseumi arendamisel polnud sellist toetajat, kui seda oli põllumajandusmuuseumil EPA näol, võime täna rõõmustada kahe põllumajandusmuuseumi tegevuse üle.

Ja veel üks oluline nimilik tahk. Ta oli nooruses ka silmapaistev spordimees ja keskeas teadur. Nüüd küsimus isa ja vanaisa rollist. On kaks poega, Kalle sporditeadur ja Mati akadeemik keemia alal, pojapoegadest Kaupot on tihti näha TV-s seeriade produtsendina, Karel ravib soomlasi.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liikmed võivad uhkust tunda, et meie hulgas on tegutsenud nii väärikas põllumajandusteadlane ja kirjamees.

Olev Saveli